

Analiză juridică litigii

În cadrul acestui proiect am cercetat modalitatea în care se aplică legislația privind protecția pajiștilor în România.

Studiul "*Improving Agri-Environmental Policies by Participatory Research and Civic Inclusion Interpretation of grassland land use/land cover change using LUCAS data*" Prefinal report, 15.11.2021, realizat de Dr. Laura Sutcliffe a demonstrat că statul și proprietarii de terenuri nu iau în serios protecția pășunilor, iar suprafețe mari de pajiști permanente sunt pierdute ca urmare a schimbării categoriei de folosință a terenului. Aceasta este o amenințare majoră pentru menținerea biodiversității și a altor servicii ecosistemice pe care le oferă pășunile și, în plus, nu este permisă în conformitate cu reglementările UE privind ecologizarea politicii agricole comune (Comisia Europeană 2017).

Una dintre concluziile îngrijorătoare ale studiului arată că în perioada 2012-2015 s-au pierdut 2408 km² de pajiști pe întreaga țară. În cele trei zone cele mai puternic afectate (Centru, Nord-Est, Nord-Vest), cantitatea de reducere a pășunilor este cuprinsă între 5,7 și 9,5 % din suprafața totală de pășuni.

De asemenea, în interiorul Siturilor Natura 2000 19 % din pajiștile permanente în 2012 suferiseră schimbări ale categoriei de folosință până în 2015 comparativ cu 27 % în afara zonelor Natura 2000, fiind transformate în terenuri arabile sau acoperite de alte construcții.

De asemenea, în studiul *Analysis of Data Regarding Land Use Change at the National Level and Documentation of Cases of Grassland Habitat Destruction in Natura 2000 Sites*, studiu realizat Magdolna-Beáta LÓZER, biolog și specialistă în arii naturale protejate, au fost selectate 16 Situri Natura 2000: (ROSCI0020 Câmpia Careiului, ROSCI0021 Câmpia Ierului, ROSCI0025 Cefa, ROSCI0068 Diosig, ROSCI0099 Lacul Știucilor - Sic - Puini – Bonțida, ROSCI0214 Râul Tur, ROSCI0231 Nădab - Socodor – Vărșand, ROSCI0295 Dealurile Clujului de Est, ROSCI0297 Dealurile Târnavei Mici-Bicheș, ROSCI0384 Râul Târnavă Mică, ROSCI0387 Salonta, ROSPA0015 Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, ROSPA0028 Dealurile Târnavelor și Valea Nirajului, ROSPA0068 Lunca Inferioară a Turului, ROSPA0097 Pescăria Cefa - Pădurea Rădvani, ROSPA0103 Valea Alceului). Acestea însumau o suprafață de 284,722.20 ha din care 49,68% au fost identificate vizual ca pășuni. Din aceasta, în perioada analizată, 15,284.74 ha au fost arate, reprezentând 10.8% din suprafața pajiștilor și 5.36% din suprafața ariilor naturale protejate.

Dispariția pajiștilor constituie o problema foarte gravă care va conduce nu numai la accentuarea schimbărilor climatice întrucât acestea constituie rezervoare naturale de carbon, ci pot de asemenea să conducă la dezechilibre economice majore.

I. Legislație. Dreptul intern aplicabil:

1. *Lg 18/1991 a fondului funciar*
2. *OUG 34/2013 privind organizarea, administrarea și exploatarea pajiștilor permanente și pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991 și Normele metodologice de aplicare aprobate prin HG 1064/2013.*
3. În ceea ce privește pajiștile amplasate în interiorul ariilor naturale protejate care constituie habitat protejat, acestea fac obiectul OUG 57/2007 și al planurilor de management al ariilor naturale protejate.

În cadrul proiectului am verificat cum se asigură regimul de protecție prevăzut de legislația în vigoare.

II. Autorități competente

Astfel, art. 6 din OUG 34/2013 și HG 1064/2013, ameliorarea și exploatarea pajiștilor se realizează prin amenajamente pastorale, definite la art. 1 din normele metodologice. Acestea se elaborează de consiliile locale.

Autoritatea competentă la nivel național este Ministrul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, care conform art. 3 al 2 avizează documentațiile privind scoaterea definitivă din circuitul agricol a pajiștilor și centralizează anual suprafețele din categoria de folosință pajiști permanente prin intermediul registrului agricol, actualizează anual baza de date cu pajiști scoase din circuitul agricol și cu cele recuperate.

Administrarea pajiștilor aflate în domeniul public/privat al comunelor se face de către comisiile locale (art. 4 din norme).

Primarul, prin aparatul de specialitate, verifică respectarea măsurilor pentru folosința pajiștilor, în conformitate cu prevederile prezentelor norme metodologice. Pentru buna administrare a pajiștilor, secretarul unității administrativ-teritoriale ține registrul cu actele de evidență a pajiștilor, planul cadastral al suprafețelor concesionate sau închiriate, cu respectarea prevederilor legale în vigoare (art 5 din norme).

Scoaterea definitivă sau temporară din circuitul agricol al pajiștilor permanente situate în extravilan pentru amplasarea obiectivelor prevăzute la art. 5 al 3 se aprobă de:

- Prin decizie a directorului direcției pentru agricultură județene cu avizul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale pentru terenuri de până la 100 ha inclusiv
- Prin hotărâre a Guvernului pentru terenurile agricole cu suprafața de peste 100 ha, inițiată de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale

Conform art 5² din OUG 34/2013, introducerea în intravilanul localităților a pajiștilor permanente se face cu avizul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale.

Planul de management al ariei naturale protejate se aprobă prin Ordin al autorității centrale competente de protecție a mediului, respectiv Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor.

III. Regimul juridic al pajiștilor

OUG 34/2013 reglementează pajiștile permanente din extravilanul localităților.

Modul de gestionare a pajiștilor care fac obiectul OUG 34/2013 se stabilește prin amenajamente pastorale. Acestea se elaborează pentru toate pajiștile aflate pe unitatea administrativ-teritorială în cauză. Conținutul amenajamentului pastoral se aprobă și se detaliază prin normele metodologice aprobate prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale.

Folosirea și exploatarea pajiștilor se fac cu respectarea bunelor condiții agricole și de mediu, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

(5) În vederea reglementării perioadelor și condițiilor de pășunat, consiliile locale pot aproba regulamentul de pășunat valabil pe întreg teritoriul administrativ al unității administrativ-teritoriale.

Conform art 2 lit a din Lg 18/1991 pajiștile permanente sunt terenuri cu destinație agricolă.

Schimbarea categoriei de folosință:

Pajiști situate în intravilan

Conform art 78 din Lg. 18/1991 schimbarea categoriei de folosință a pajiștilor permanente, altele decât cele prevăzute la art 4 al 1 din OUG 34/2013 (adică pajiști permanente din intravilanul localităților) se aprobă prin decizie de aprobare a schimbării categoriei de folosință, dată de către direcția de specialitate din cadrul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, pentru suprafețele de teren de peste 1 ha; iar pentru suprafețele de teren de până la 1 ha, inclusiv, prin decizie de aprobare a schimbării categoriei de folosință, dată de către direcția pentru agricultură județeană.

Pajiști situate în extravilan

Conform OUG 34/2013, pajiștile permanente din extravilanul localităților sunt terenuri consacrate producției de iarbă și de alte plante furajere erbacee cultivate sau spontane, care nu au făcut parte din sistemul de rotație a culturilor din exploatare timp de cel puțin 5 ani sau mai mult, așa cum este prevăzut la art. 4 alin. (1) lit. (h) din Regulamentul (UE) nr. 1.307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a

Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului, denumit în continuare Regulament.

Pajiștile permanente pot include și alte specii, precum arbuștii și/sau arborii, utilizați și pentru pășunat, cu condiția ca iarba și alte plante furajere să rămână predominante, precum și terenurile bune pentru pășunat care fac parte din practicile și obiceiurile locului, unde, în mod obișnuit, suprafețele de pășunat nu sunt predominant acoperite cu iarbă și cu alte plante furajere erbacee.

În categoria pajiști sunt cuprinse și:

- a) pășunile împădurite cu consistența mai mică de 0,4, calculată numai pentru suprafața ocupată efectiv de vegetația forestieră;
- b) pășunile alpine;
- c) pășunile situate în zonele inundabile ale râurilor și în Lunca Dunării și Rezervația Biosferei "Delta Dunării";
- d) pajiștile cultivate sau recoltate în sistem de paludicultură.

Sunt supuse regimului de organizare, administrare și exploatare următoarele categorii de pajiști:

- a) pajiști proprietate publică a statului, administrate de Agenția Domeniilor Statului, denumită în continuare ADS;
- b) pajiști proprietate publică a comunelor, orașelor, municipiilor și a municipiului București, administrate de consiliile locale ale acestora;
- c) pajiști proprietate privată a statului, administrate de ADS;
- d) pajiști proprietate privată a comunelor, orașelor, municipiilor și a municipiului București, administrate de consiliile locale ale acestora;
- e) pajiști proprietate privată a persoanelor fizice și juridice;
- f) pajiști proprietate publică a statului, administrate de Regia Națională a Pădurilor - Romsilva.

Conform art 5 al 1 din OUG 34/2013 se interzice scoaterea definitivă sau temporară din circuitul agricol a pajiștilor din extravilanul localităților.

Prin excepție, conform art 5 al 3 din același act normativ, scoaterea definitivă sau temporară din circuitul agricol a pajiștilor situate în extravilan se poate face cu avizul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, pentru:

- a) amplasarea obiectivelor de interes național, județean sau local, declarate de utilitate publică, în condițiile legislației în vigoare;

b) înființarea de noi capacități de producere a energiei regenerabile, în condițiile legii, care să nu afecteze buna exploatare a pajiștilor; suprafața ocupată cu pajiști permanente se poate utiliza în sistem dual atât pentru pășunatul animalelor și producerea de furaje, cât și pentru producerea de energie electrică din surse regenerabile.

b¹) instalarea de elemente de infrastructură fizică subterane sau supraterane, necesare susținerii rețelelor publice de comunicații electronice;

c) lucrări privind apărarea, ordinea publică și siguranța națională, declarate de utilitate publică în condițiile Legii nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, republicată;

d) operațiuni și lucrări legate de explorarea, dezvoltarea, exploatarea țiteiului și a altor resurse minerale naturale, desfășurate în baza acordurilor de concesiune petrolieră, operațiuni și lucrări de construcții în legătură cu acestea și operațiuni legate de extracția, depozitarea, procesarea, transportul, distribuirea și comercializarea producției de țitei și resurse minerale naturale;

e) reconstituirea dreptului de proprietate în condițiile Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare;

g) lucrări în cadrul unor programe de dezvoltare locală/județeană/regională inițiate de autoritățile administrației publice locale.

Conform art. 5 al (4) - Excepțiile prevăzute la alin. (3) lit. a), c) și d) se realizează cu obligația ca beneficiarul suprafeței scoase definitiv din circuitul agricol al pajiștilor permanente situate în extravilan să recupereze din terenurile neproductive o suprafață egală cu cea aprobată a fi scoasă din circuitul agricol. Aprobarea scoaterii definitive din circuitul agricol fără obligația de recuperare se face până la echivalarea suprafeței de pajiști din România cu suprafața prevăzută la art. 4 alin. (1). Recuperarea acestor terenuri se face până la data stabilită în actul prin care se aprobă scoaterea definitivă din circuitul agricol a acestor suprafețe, astfel încât să nu scadă suprafața de pajiști la nivel local, județean sau național, după caz, sub cea prevăzută la art. 4 alin. (1).

Art 5 al (4¹) Fac excepție de la obligația prevăzută la alin. (4) obiectivele de interes public local aprobate prin hotărâre a consiliului local.

Art 5 al (5) Excepțiile prevăzute la alin. (3) lit. b) se realizează cu obligația ca beneficiarul pajiștilor permanente situate în extravilan, scoase definitiv din circuitul agricol, să recupereze din terenurile neproductive o suprafață egală cu cea aprobată a fi scoasă definitiv din circuitul agricol. Recuperarea acestor terenuri se face până la data stabilită în actul prin care se aprobă scoaterea definitivă din circuitul agricol a

acestor suprafețe, astfel încât suprafața de pajiști la nivel local, județean sau național să nu scadă, după caz.

Art 5 al (6) Pe terenurile recuperate prevăzute la alin. (4) și (5) se efectuează toate lucrările necesare pentru refacerea covorului vegetal.

Art 5 al (7) Scoaterea definitivă sau temporară din circuitul agricol a terenurilor având categoria de folosință pajiști situate în extravilanul localităților pentru realizarea obiectivelor de investiții prevăzute la alin. (3) se face cu respectarea prevederilor Legii nr. 18/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și a dispozițiilor prezentei ordonanțe de urgență.

Art 5 al (8) Pentru scoaterea temporară din circuitul agricol a terenurilor având categoria de folosință pajiști nu se face recuperare.

Conform art 5² din OUG 34/2013, scoaterea din circuitul agricol a pajiștilor permanente situate în intravilan se face în baza autorizației de construire și cu respectarea prevederilor art. 5 alin. (4) și (5) și a obligației unității administrativ-teritoriale privind menținerea suprafeței de pajiști permanente la nivel local, județean sau național, astfel cum a fost înregistrată la data de 1 ianuarie 2007.

Conform art 5³ schimbarea categoriei de folosință a pajiștilor permanente, astfel cum a fost înregistrată la data de 1 ianuarie 2007, în alte categorii de folosință este interzisă.

Fac excepție de la prevederile alin. (1) terenurile ocupate cu pajiști permanente care, prin degradare sau poluare, și-au pierdut total ori parțial capacitatea de producție, terenurile pe care se vor executa lucrări de ameliorare și amenajare potrivit reglementărilor legale în vigoare, precum și terenurile care sunt exceptate sau pentru care nu se aplică prevederile prezentei ordonanțe de urgență.

Pentru terenurile ocupate cu pajiști permanente prevăzute la alin. (2), aprobarea schimbării categoriei de folosință se face în conformitate cu prevederile Legii nr. 18/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Recuperarea din terenurile neproductive a suprafeței egale cu cea aprobată a fi scoasă din circuitul agricol se face până la data emiterii autorizației de construire.

Deciziile de scoatere din circuitul agricol se înregistrează în registrul agricol la cererea beneficiarului în termen de 30 de zile de la data comunicării deciziei.

Beneficiarii au obligația să solicite actualizarea categoriei de folosință a imobilului la biroul de cadastru și publicitate imobiliară competent pentru imobilele înregistrate în sistem informatic integrat de cadastru și carte funciară, în termen de 30 de zile.

Aplicarea prioritară a normelor de mediu

Conform art. 4 al 34 din OUG 57/2007, planul de management al ariei naturale protejate reprezintă documentul care descrie și evaluează situația prezentă a ariei naturale protejate, definește obiectivele, precizează acțiunile de conservare necesare și reglementează activitățile care se pot desfășura pe teritoriul ariilor, în conformitate cu obiectivele de management.

Conform art. 4 al 35 din OUG 57/2007 prin regulament al ariei naturale protejate se înțelege documentul în care se includ toate prevederile legate de activitățile umane permise și modul lor de aprobare, precum și activitățile restricționate sau interzise pe teritoriul ariei naturale protejate;

Conform art 21 al 4 din OUG 57/2007 - Respectarea planurilor de management și a regulamentelor este obligatorie pentru administratorii ariilor naturale protejate, pentru autoritățile care reglementează activități pe teritoriul ariilor naturale protejate, precum și pentru persoanele fizice și juridice care dețin sau care administrează terenuri și alte bunuri și/sau care desfășoară activități în perimetrul și în vecinătatea ariei naturale protejate.

(5) Planurile de amenajare a teritoriului, cele de dezvoltare locală și națională, precum și orice alte planuri de exploatare/utilizare a resurselor naturale din aria naturală protejată vor fi armonizate de către autoritățile emitente cu prevederile planului de management.

(6) Autoritățile locale și naționale cu competențe și responsabilități în reglementarea activităților din ariile naturale protejate sunt obligate să instituie, de comun acord cu administratorii ariilor naturale protejate și, după caz, cu autoritatea publică centrală pentru protecția mediului și pădurilor, măsuri speciale pentru conservarea sau utilizarea durabilă a resurselor naturale din ariile naturale protejate, conform prevederilor planurilor de management.

Prin urmare, pentru pășunile din intravilan sau extravilan este obligatorie respectarea prevederilor planului de management și al regulamentelor aferente.

IV. SITUAȚII IDENTIFICATE ÎN CADRUL PROIECTULUI

În cadrul proiectului am realizat o cercetare referitoare la legalitatea adoptării amenajamentelor pastorale și de asemenea la modalitatea în care sunt respectate planurile de management și legislația incidentă privind pajiștile permanente.

1. Numărul de amenajamente pastorale adoptate și avizarea lor conform HG 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe

Din analiza realizată rezultă că foarte puține amenajamentele pastorale au fost avizate conform HG 1076/2004 și pentru toate au fost emise decizii de încadrare, cu încălcarea art 5 din acest act normativ.

Astfel:

NR CR T	Județ	Număr care solicitat proiecte conform MADR	UAT au	Amenajamente elaborate conform MADR	Proiecte în curs de elaborare conform MADR	Evaluare strategică de mediu, proceduri finalizate/în curs de finalizare conform APM
1	Alba	78		65	13	22
2	Arad	66		47	19	4
3	Argeș	100		82	18	36
4	Bacău	92		69	6	0
5	Bihor	99		95	4	0
6	Bistrița Năsăud	62		33	29	3
7	Botoșani	78		78	0	0
8	Brașov	57		49	1	0
9	Brăila	41		41	0	2
10	Buzău	82		54	28	0
11	Caraș Severin	74		73	1	0
12	Călărași	43		43	0	0
13	Cluj	81		32	33	Nu a răspuns, nu au fost identificate pe site proceduri
14	Constanța	60		60	0	0
15	Covasna	45		28	17	3
16	Dâmbovița	70		67	3	0
17	Dolj	46		42	4	0
18	Galați	57		57	0	2
19	Giurgiu	53		52	1	0
20	Gorj	57		42	0	0
21	Harghita	65		65	0	5
22	Hunedoara	69		69	0	47
23	Ialomița	65		53	12	0
24	Iași	98		90	8	1
25	Ilfov	5		4	1	0
26	Maramureș	71		56	15	5

27	Mehedinți	62	57	0	0
28	Mureș	102	72	30	14
29	Neamț	83	71	12	0
30	Olt	86	86	0	0
31	Prahova	102	102	0	0
32	Satu Mare	64	64	0	0
33	Salaj	61	53	8	1
34	Sibiu	64	52	12	22
35	Suceava	114	114	0	1
36	Teleorman	85	84	1	0
37	Timiș	98	81	17	0
38	Tulcea	47	46	1	0
39	Vaslui	70	55	15	4
40	Vâlcea	56	44	12	0
41	Vrancea	69	68	1	15
42	București	necomunica t	necomunicat	necomunica t	0
	TOTAL	2877	2495	322	187

Din cercetarea de mai sus rezultă că un număr extrem de mic din totalul amenajamentelor pastorale solicitate și elaborate parcurg procedura de evaluare strategică de mediu și din acelea niciunul nu a parcurs procedura completă, fiind finalizată cu decizie de încadrare. De asemenea, niciun amenajament nu a parcurs procedura de evaluare adecvată reglementată de OUG 57/2007 pentru pajiștile care se suprapun cu arii protejate.

Conform HG 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe:

1) Evaluarea de mediu se efectuează pentru planurile și programele care pot avea efecte semnificative asupra mediului, conform prevederilor alin. (2)-(4).

(2) Se supun evaluării de mediu toate planurile și programele care:

a) se pregătesc pentru următoarele domenii: agricultură, silvicultură, pescuit și acvacultură, energie, industrie, inclusiv activitatea de extracție a resurselor minerale, transport, gestionarea deșeurilor, gospodărirea apelor, telecomunicații, turism, dezvoltare regională, amenajarea teritoriului și urbanism sau utilizarea terenurilor, și care stabilesc cadrul pentru emiterea viitoarelor acorduri unice pentru proiectele care sunt prevăzute în anexele nr. 1 și 2 la Hotărârea Guvernului nr. 918/2002 privind stabilirea procedurii-cadru de evaluare a impactului asupra mediului și pentru aprobarea listei proiectelor publice private supuse acestei proceduri; ori care

b) datorită posibilelor efecte afectează ariile de protecție specială avifaunistică sau ariile speciale de conservare reglementate conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 236/2000 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea

habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 462/2001.

(3) Se supun evaluării de mediu numai dacă pot avea efecte semnificative asupra mediului:

a) planurile și programele prevăzute la alin. (2), care determină utilizarea unor suprafețe mici la nivel local;

b) modificările minore la planurile și programele prevăzute la alin. (2);

c) planurile și programele, altele decât cele prevăzute la alin. (2), care stabilesc cadrul pentru emiterea viitoarelor acorduri unice pentru proiecte.

(4) Decizia asupra existenței efectelor semnificative potențiale asupra mediului ale planurilor și programelor prevăzute la alin. (3) se ia printr-o examinare caz cu caz, conform prevederilor art. 11.

Prin urmare, finalizarea procedurii de evaluare strategică prin emiterea unei decizii de încadrare este posibilă numai dacă planurile/programele, în speță amenajamentele pastorale sunt dintre cele enumerate la art 5 al 3 din HG 1076/2004. În cazul celor care nu se încadrează în aceste categorii este obligatorie realizarea procedurii de evaluare strategică de mediu cu emiterea avizului de mediu.

În cazul amenajamentelor pastorale nu este vorba nici de suprafețe mici, nu stabilesc nici cadre pentru emiterea unor acorduri unice pentru proiecte și nici nu reprezintă modificări ale altor planuri. Prin urmare, în mod nelegal aceste amenajamente pastorale au fost avizate numai prin emiterea unor decizii de încadrare.

De asemenea, în cazul amenajamentelor pastorale pentru care nici nu a fost solicitată avizarea de mediu, aprobarea prin HCL S-a făcut în mod nelegal, cu încălcarea art. 3 din HG 1076/2004, fără evaluare de mediu.

Conform OUG 57/2007 art. 28 este obligatorie realizarea procedurii de evaluare adecvată pentru acele amenajamente care se suprapun sau se află în vecinătatea unor Situri Natura 2000. Cu toate acestea niciunul dintre amenajamentele silvice nu a parcurs aceasta procedură.

2. Nerespectarea planurilor de management în cazul pășunilor incluse în arii naturale protejate

Au fost inițiate 5 litigii care vizează efectuarea de lucrări agricole pe terenuri amplasate în arii naturale protejate, cu încălcarea planurilor de management. Astfel:

a. Distrugere pajiște în ROSCI0214 Râul Tur și Ariei de protecție Specială Avifaunistică ROSPA0068 Lunca Inferioară a Turului

La data de 27.09.2018, cu ocazia activităților personalului nostru de inventariere și cartare a habitatelor de interes comunitar de pe cuprinsul Sitului de Importanță

comunitară ROSCI0214 Râul Tur și Ariei de protecție Specială Avifaunistică ROSPA0068 Lunca Inferioară a Turului, pe teritoriul UAT Lazuri, sat Nisipeni, pe terenul cu nr. cadastral 2679, cartea funciară 1483 de aproximativ 10 hectare **am constatat că habitatul de interes comunitar 6510 – Pajiști de altitudine joasă (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis) prezent până în toamna anului 2017, a fost distrus.** Pe acel teren, vegetația de pajiște a fost distrusă prin arat și cultivare a teren arabil.

Menționăm că habitatul a fost inventariat și cartat în cadrul proiectului de elaborare a planului de management al ariilor protejate. La momentul inventarierii habitatului 6510 – Pajiști de altitudine joasă pe teritoriul ROSCI 0214 Râul Tur avea o suprafață totală de 577,57 ha.

Am sesizat Garda Națională de Mediu care, analizând sesizarea formulată a stabilit că se impune sesizarea organelor de cercetare penală.

În dosarul penal 3131/2018 Parchetul de pe lângă Judecătoria Satu Mare a stabilit că urmărirea faptei **nu ar prezenta interes public** și Judecătoria a menținut această soluție, respectiv renunțarea la urmărirea penală a arendașului din perioada respectivă.

În data de 24.10.2022 Garda de Mediu a efectuat un control în urma căruia au constatat că pe habitatul protejat a fost cultivată rapiță.

Fapta de distrugere a habitatului continuă și în prezent, terenul fiind arat în mod ilicit **cu încălcarea măsurilor de conservare din Planul de Management** aprobat al arii protejate, fără ca autoritățile competente, inclusiv administratorul ariilor protejate, ANANP, să fi luat măsuri de protecție, permițând astfel distrugerea habitatului.

b. Distrugere pajiște în cadrul ROSCI0214 Râul Tur și ROSPA0068 Lunca Inferioară a Turului, pe teritoriul UAT Turulung

Cu ocazia activităților personalului nostru de inventariere și cartare a habitatelor de interes comunitar de pe cuprinsul Sitului de Importanță Comunitară ROSCI0214 Râul Tur și Ariei de Protecție Specială Avifaunistică ROSPA0068 Lunca Inferioară a Turului, pe teritoriul UAT Turulung, sat Turulung Vii, pe terenul cu nr. cadastral 1253/35 am constatat că pe habitatul de interes comunitar 6440 - Pajiști aluviale inundabile de Cnidion dubii prezent **a fost demarată realizarea unei construcții tip hală.** Din informațiile pe care le deținem această construcție nu are acord de mediu sau autorizație de construire. *Conform Planului de management al Ariilor Protejate Râul Tur parcela cu nr. 1253 se află în Zona II. Suprafețe în care conservarea habitatelor și speciilor este prioritară (Suprafețe de tip II) și în care este interzisă dezvoltarea infrastructurii construite.*

De asemenea, conform constatărilor Gărzii de Mediu, nu există acord de mediu sau decizie de încadrare emise în conformitate cu Lg. 292/2018 privind evaluarea

impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului, Anexele 1 și 2 (în funcție de numărul de animale).

Garda Națională de Mediu, analizând sesizarea formulată de noi a stabilit că se impune sancționarea contravențională și în final sesizarea organelor de cercetare penală.

Nu cunoaștem situația dosarului penal, în care nu suntem parte.

Deși în mod clar fapta de distrugere a habitatului continuă și în prezent, *construcțiile chiar extinzându-se, cu încălcarea măsurilor de conservare din Planul de Management* aprobat al ariei protejate, totuși pârâții nu au luat nici măsură, permițând distrugerea habitatului.

c. Distrugerea pășunii situată în ROSPA 0103 Valea Alceului

Terenul în suprafață de 22 ha situat în ROSPA 0103 Valea Alceului a fost inclus ca pășune în HG 971/2011 pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 1.284/2007 privind declararea ariilor de protecție specială avifaunistică ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România. Terenul a constituit pășune timp de peste 50 ani, conform imaginilor satelitare de mai jos.

Terenul a fost folosit ca pășune și reglementat ca pășune conform Ordinului 1245/2016 privind aprobarea Planului de management și a Regulamentului sitului precum și a OUG 34/2013 privind organizarea, administrarea și exploatarea pajiștilor permanente și pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991.

În 2018 terenul a fost arat în mod ilegal, fără obținerea unor acte de reglementare conform OUG 57/2007. Conform art. 16 lit b din Regulamentul Sitului, Anexa 2 la Planul de management al ROSPA0103 aprobat prin Ordinul 1245/2016, se interzice aratul, discuitul, scarificarea pajiștilor, iar prin Art. 14. (1) se interzice schimbarea folosinței pajiștilor (pășunilor și fânețelor). Conform hărții din Planul de Management (pag. 91) cu pajiștile existente în perioada propunerii Planului de management spre aprobare, se poate identifica și acest teren. Terenul reprezintă aproximativ 6% din suprafața totală a pajiștilor din aria protejată, conform Formularului Standard Natura 2000 al sitului și este situat în UAT Toboliu lângă DJ797 între Cheresig și Roit (coordonate Stereo 249885, 618602).

Cu toate acestea, *terenul „este înscris în CF nr. 50016 Toboliu nr cad 100 are categoria de folosință arabil”, fiind astfel fiind schimbată în mod ilegal categoria de folosință a terenului din pajiște în teren arabil, cu încălcarea art. 14 al. 1 din Planul de management aprobat prin Ordinul 1245/2016 precum și a art. 5[^]3 din OUG 34/2013 care interzice schimbarea categoriei de folosință a pajiștilor.*

Conform extrasului de CF atașat, schimbarea categoriei de folosință a fost intabulată abia în anul 2018, când a și fost arat.

În anul 2018, pe lângă interdicțiile aferente constituirii ariei naturale protejate și a planului de management **era în vigoare și OUG 34/2013, care interzice schimbarea categoriei de folosință a pajiștilor**. Prioritate între activitatea agricolă și regimul de protecție al terenului respectiv instituit încă din anul 2011, o are regimul de protecție așa cum dispune dreptul european, Directiva Habitate, art. 191 din TFUE care reglementează principiul precauției în luarea deciziilor și art 28 din OUG 57/2007.

În răspunsurile comunicate de garda de Mediu, ANANP și APM Bihor se afirmă că terenul ar fi făcut obiectul unui schimb realizat prin HCL 11/2012, **ocazie cu care ar fi fost schimbată și categoria de folosință, fără a se ținea seama de regimul de protecție instituit pentru protecția păsărilor, ROSPA0103 Valea Alceului**.

Pajiștea a constituit habitat important de hrănire pentru vânturelul de seară *Falco vespertinus*, cea mai importantă specie protejată din sit conform tabelului de mai jos și studiului Inventarierea, cartarea și evaluarea stării de conservare a speciilor de păsări din situl ROSPA0103 Valea Alceului realizat de SC Ocellus SRL în cadrul proiectului Managementul ariilor protejate ROSPA0067, ROSPA0103, ROSPA0113, ROSPA 0126, ROSPA 0142, ROSPA 0144, ROSCI 0390 finanțat prin POS Mediu, dar și pentru alte specii prezente în sit.

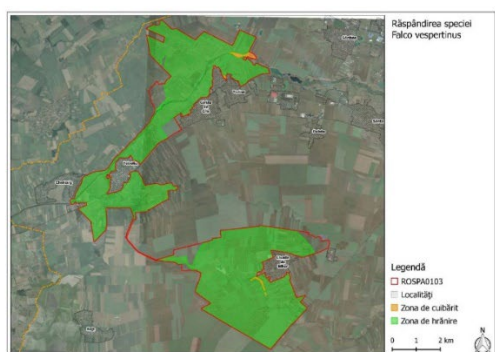

Figura 30. Zona de cuibărit și de hrănire a vânturelului de seară pe situl ROSPA0103 Valea Alceului.

Tabel 31. Datele colectate în cursul anului 2015 cu populația cuibăritoare de vânturel de seară din ROSPA0103 Valea Alceului.

LOCAȚIA	LATITUDINE	LONGITUDINE	DATA	NUMĂRUL PERECILOR DE VÂNTUREL DE SEARĂ CARE OCUPĂ CUIBURILE ALTOR SPECII/ARTIFICIALE					
				CORFRU		CUIB ARTIFICIAL		TOTAL	
				min	max	min	max	min	max
Sintion	21,78830	47,08838	4.6.2015	5	6			5	6
Tărian	21,77216	47,08077	4.6.2015	4	5			4	5
Tobollu	21,71515	47,04300	4.6.2015	5	6			5	6
Livada de Bihor	21,80048	47,00213	26.5.2015	12	15	6	7	18	22
TOTAL				26	32	6	7	32	39

În comparație cu anii precedenți, efectivele cuibăritoare de vânturel de seară se află în ultimii ani într-o tendință de stagnare, după cum reiese din tabelul 7, respectiv diagrama de mai jos (Figura 14.)

Transformarea pajiștii în teren arabil pune în pericol suprafețele de hrănire ale speciilor de păsări, având în vedere că suprafața de pajiști care constituie habitat de hrănire a mai multor specii de păsări, era oricum insuficientă, conform Anexei 2 a Planului de management:

Anexa 2 la Planul de management al Sitului Natura 2000 ROSPA0103 Valea Alceului - Fișele speciilor

I. SPECII DEPENDENTE DE PAJIȘTI

Erete vânat - *Circus cyaneus*, Erete sur - *Circus pygargus*, Vânturel de seară - *Falco vespertinus*, Vânturel roșu - *Falco tinnunculus*, Șoim dunărean - *Falco cherrug*, Sfrâncioc roșiatic - *Lanius collurio*, Sfrâncioc cu frunte neagră - *Lanius minor*, Șerpar - *Circaetus gallicus*, Fâsă de câmp - *Anthus campestris*, Fluierar de mlaștină - *Tringa glareola*, Bătăuș - *Philomachus pugnax*, Cioară de semănătură - *Corvus frugilegus*, Cocor - *Grus grus*, Ciuf de pădure - *Asio otus*, Porumbel gulerat - *Columba palumbus*, Egretă mică - *Egretta garzetta*, Egretă mare - *Ardea alba*, Lopătar - *Platalea leucorodia*, Țigănuș - *Plegadis falcinellus*.

Cerințele specifice ale speciilor privind habitatul	Indicatori relevanți	Stare actuală	Starea de conservare favorabilă	Relevant pentru speciile:
Pajiști naturale sau seminaturale cu tufișuri și arbori	Suprafața pajiștilor naturale sau seminaturale	670	Minim 1800	Toate speciile.
	% pajiște utilizată ca fâneată	Sub 5%	10 - 20%	<i>Ciconia ciconia</i> , <i>Falco vespertinus</i>

O dată cu distrugerea suprafeței de teren ce face obiectul prezentei cereri este pusă în pericol supraviețuirea speciilor de păsări menționate mai sus.

3. Construcția de ferme solare în interiorul ariilor naturale protejate cu încălcarea normelor privind schimbarea categoriei de folosință și cu încălcarea planului de management al ariei naturale protejate.

Parcul fotovoltaic amplasat în interiorul Siturilor Natura 2000 ROSAC 0231- Nădab - Socodor - Vârșand și ROSPA0015 - Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru.

a. Aviz de mediu emis pentru PUZ & RLU AFERENT – CONSTRUIRE ȘI RACORDARE PARC FOTOVOLTAIC ARAD 1 ÎN EXTRAVILANUL LOCALITĂȚILOR GRĂNICERI ȘI PILU, JUDEȚUL ARAD.

Planul urbanistic zonal vizează schimbarea de folosință din teren agricol în curți - construcții a unui teren în suprafață de 1064.4484 ha, dintr-un total de 1318.5 ha studiate, situat în județul Arad, pe teritoriul unităților administrative teritoriale Pilu și Grăniceri, în vederea construirii unei centrale fotovoltaice cu o putere de 1065MWdc.”

Terenurile pe care se dorește realizarea parcului fotovoltaic au avut o vegetație de pajiște, care au fost distruse prin transformare în teren arabil în mod ilegal. În Formularul standard Natura 2000 al sitului la secțiunea 4. Descrierea sitului, pct. 4.1 Caracteristici generale ale sitului reiese, că la desemnarea sitului 91,2%, adică 7115,42 ha era pășune. Acest fapt reiese și din studiul de biodiversitate, care identifică pe aceste terenuri speciile de plante, care sunt specii constitutive ale habitatului de

interes comunitar prioritar 1530* Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice. *Autorii studiului chiar enunță opinia că pe aceste terenuri ar fi preexistat acest habitat de interes comunitar.*

În conformitate cu Art. 6.2 din Directiva Habitate, statul membru are responsabilitatea de a preveni deteriorarea habitatelor de interes comunitar, precum și deranjarea speciilor de interes comunitar de pe teritoriul siturilor Natura 2000.

Faptul, că un habitat de interes comunitar (prioritar) dintr-un sit Natura 2000 (sit de importanță comunitară) a fost deteriorat, în conformitate cu Directiva Habitate Art. 6. ar trebui să ducă la obligativitatea autorităților statului român responsabil cu administrarea ariilor naturale protejate de a asigura refacerea acestora. Deci realizarea unui parc fotovoltaic, care are ca efect secundar și refacerea vegetației de pajiște, nu ar trebui considerat reconstrucție ecologică.

Astfel, la pagina 5 din avizul de mediu se constată existența habitatului și deteriorarea sa, dar se decide schimbarea categoriei de folosință a terenului și utilizarea terenului pentru construcții și nu refacerea habitatului așa cum ar fi legal din punct de vedere a obiectivelor de conservare a ROSAC 0231- Nădab - Socodor – Vârșand.

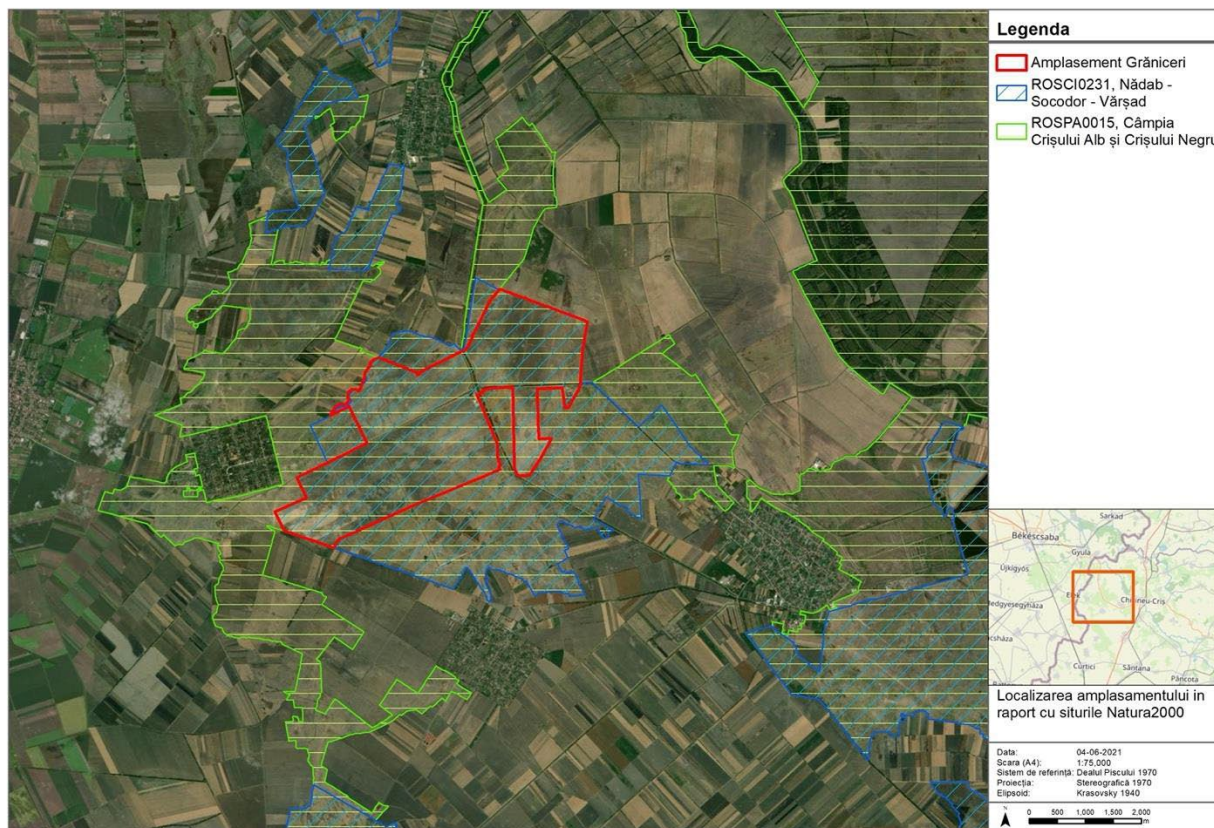
Schimbarea folosinței terenului în curți-construcții practic **face ca acel teren să fie scos din circuitul agricol și să facă de neutilizat pentru animalele sălbatice care trăiesc acolo și care fac obiectul protecției** siturilor Natura2000 ROSAC0231 Nădab-Socodor-Vârșand și ROSPA0015 Câmpia Crișului Alb și Negru.

b. Deciziei etapei de încadrare nr 7306 din 03.05.2023 pentru proiectul proiectul "Construire Parc Fotovoltaic Arad 1"

În decizia de încadrare s-a concluzionat că nu este necesară evaluarea adecvată reglementată de OUG 57/2007 și Ordinul 19/2010 și de asemenea că proiectul nu se supune evaluării impactului asupra mediului.

Ambele concluzii sunt eronate și pun în pericol atât integritatea siturilor Natura 2000 cu care se suprapun cât și obiectivele de conservare ale speciilor și habitatelor din zona de proiect. Acest proiect urmează să fie construit fără nicio evaluare de mediu, considerându-se că nu ar fi necesară evaluarea specifică proiectelor reglementată de Lg 292/2018 și nici evaluarea adecvată a proiectului întrucât există o evaluare adecvată pentru PUZ.

Proiectul se suprapune integral peste ariile naturale protejate de interes comunitar ROSCI0231 Nădab-Socodor-Vârșand și ROSPA0015 Câmpia Crișului Alb și Negru, unde este furnizată și o hartă cu suprapunerea amplasamentelor:

Habitatul 1530* - Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto - sarmatice este identificat în mod greșit fără steluță (În directiva Habitare și OUG 57/2007 habitatele care au o steluță în dreptul indicativului sunt *habitate prioritare* cu regim juridic specific). De asemenea în mod eronat se menționează că nu a fost identificat în zona de proiect cu încălcarea prevederilor planului de management, care în mod evident nu a fost consultat deși el este obligatoriu conform legii. În speță este un sol cu salinitate ridicată, unde este prezent și habitatul prioritar 1530* distrus parțial de activități agricole

În același mod se procedează și cu celelalte habitate și specii, nefăcându-se niciun fel de corelație cu planul de management.

Față de categoria de folosință menționată la pagina 3 din decizia de încadrare conform certificatului de urbanism emis de Primăria Comunei Pîlu, respectiv teren arabil nereproductiv decizia de încadrare concluzionează în mod greșit că ar fi vorba de terenuri arabile lucrate în regim intensiv. Este imposibil de lucrat intensiv terenuri nereproductive. Față de caracterul constant inundabil al zonei de altfel, probabil categoria stabilită în certificatul de urbanism este cea corectă, terenurile nefiind productive din punct de vedere agricol. Decizia de încadrare ocolește prezentarea științifică a zonei umede prezente pe amplasament, menționând numai, la paginile 6 și 7 că există o structură salinizată a solului și că este o zonă umedă care nu a fost declarată de importanță internațională. Prin aceasta se recunoaște implicit că există o zonă umedă, deși memoriul de prezentare nu descrie și nu califică astfel zonă astfel

fiind menționate în mod greșit numai terenuri agricole, iar decizia de încadrare nu face niciun fel de analiză a acesteia, cu simpla motivație că nu a fost declarată de importanță internațională. Cu toate acestea zonele umede sunt protejate chiar dacă nu sunt declarate de importanță internațională și ar fi trebuit să facă obiectul consultării transfrontieră conform Convenției de la Espoo.

APM a decis că nu mai este necesară procedura de evaluare adecvată a proiectului de construire a parcului fotovoltaic întrucât aceasta a fost întocmită la faza PUZ. În cadrul evaluării adecvate aferente proiectului, se observă în detaliu impactul construirii efective asupra speciilor și habitatelor. Dacă ar fi fost realizată procedura de evaluare adecvată, ar fi putut identifica de exemplu zonele umede unde ar fi putut fi stabilită în mod eficient măsura interdicției de construire și de asemenea ar fi trebuit să analizeze științific gradul de degradare al habitatului prioritar 1530*, ar fi putut să stabilească măsuri de refacere a acestuia și posibilitatea de coexistență cu parcul fotovoltaic, aspecte care nu puteau fi stabilite în cadrul documentației de urbanism de tip PUZ. Prin urmare aceste aspecte nici nu au fost tratate în studiul de evaluare adecvată respectiv.

De altfel, nici studiul de evaluare adecvată aferent PUZ nu conține și nu evaluează în mod corespunzător toate speciile și habitatele aferente zonei de amplasament.

De asemenea se arată în mod fals că terenurile ar fi arate încă din anul 2005, după cum rezultă din planul de management în harta privind distribuția habitatelor, de mai jos. Astfel în mod fals se arată faptul că ar fi fost distrus complet habitatul menționat după constituirea Sitului Natura 2000, deși el apare în Planul de management și în Formularul standard Natura 2000 așa cum se observă și mai jos în harta de distribuție a planului de management și lipsa oricărei tentative a APM Arad de solicita analiza privind posibilitățile de refacere a habitatului și stabilirea unor măsuri în acest sens.

În speță, dată fiind prezența unui habitat prioritar, era obligatorie parcurgerea procedurii complete de evaluare adecvată *pentru proiect* pentru a se stabili dacă acest proiect poate să fie realizat pe amplasamentul respectiv în condițiile reglementării stricte menționate mai sus.

http://www.campiacrisurilor.ro/harti/index_svg.html

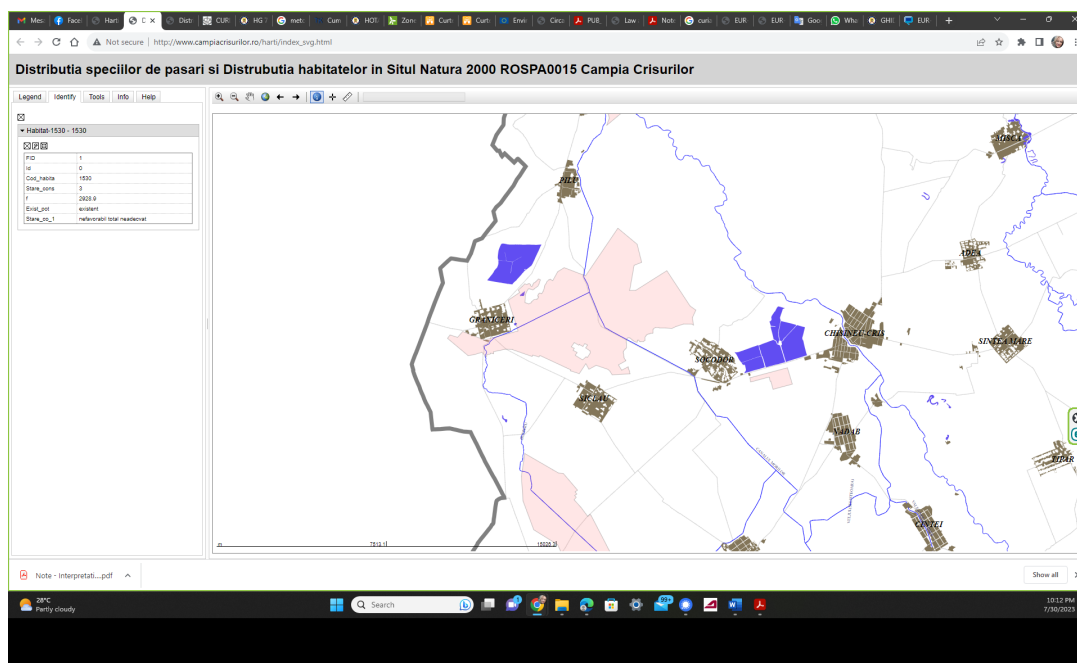

Foto: harta de distribuție a habitatului disponibilă pe pagina administrației Sitului natura 2000

În speță, pe acest teren obiectul conservării îl constituie habitatului de interes comunitar prioritar 1530* Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto – sarmatice menționat în Anexa I a Directivei Habitate ca **1530* Stepe și mlaștini sărate panonice** și de asemenea 26 specii de păsări care constituie specii prioritare fiind menționate în Anexa I a Directivei Păsări care vor fi afectate de instalarea parcului fotovoltaic.

În concluzie, observăm nerespectarea legislației privind regimul de protecție al pajiștilor și al habitatelor protejate, fiind încălcate în mod repetat atât prevederile legale privind schimbarea categoriei de folosință a pajiștilor cât și prevederile referitoare la obligativitatea menținerii și aplicării măsurilor de conservare reglementate de planul de management, care este obligatorie conform art 21 al 4 din lege. Nu în ultimul rând observăm încălcarea legislației europene privind evaluarea strategică de mediu, Directiva SEA 2001/42/CE transpusă prin HG 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe, precum și Directivele Habitate 92/43/CE și Păsări 2009/147/CE transpuse prin OUG 57/2007, prin nerealizarea procedurilor de evaluare strategică de de mediu și respectiv de evaluare adecvată.

Avocat Rădulescu Cătălina